

*dr inż. Marta Kawa*¹

Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości
Uniwersytet Rzeszowski

*dr hab. Maria Grzybek, prof. UR*²

Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości
Uniwersytet Rzeszowski

Znaczenie spółdzielni telekomunikacyjnej w rozwoju środowisk wiejskich woj. podkarpackiego na przykładzie Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące

WPROWADZENIE

Rozwój lokalny, związany ze środowiskami wiejskimi, jako kategoria rozwoju społeczno-gospodarczego, w literaturze przedmiotu jest definiowany w sposób zdywersyfikowany [Ziółkowski, Goleń, 2003]. Jego istota dotyczy rozpatrywania procesów gospodarczych zachodzących w przestrzeni i uwzględniania realizacji ich celów na poziomie lokalnym [Ślusarz, 2007]. Cele te są osiąmane poprzez wykorzystywanie z jednej strony czynników egzogennych obejmujących politykę państwa i odnoszących się do otoczenia zewnętrznego, z drugiej natomiast czynników endogennych, tj. lokalnych zasobów, miejscowej ludności, podmiotów gospodarczych i organizacji non profit działających w danym środowisku. Istotne jest, na co zwraca uwagę A. Czudec [Czudec, 2009], aby w rozwoju gospodarczym regionu dbać o zachowanie optymalnych proporcji pomiędzy wpływem czynników egzogenicznych i endogenicznych. Za siłę dynamizującą rozwój lokalny uważa się przedsiębiorcze działania podejmowane zarówno

¹ Adres korespondencyjny: Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii, Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości, ul. Ćwiklińskiej 2, 35-601 Rzeszów, tel. +48 17 872 16 05, e-mail: marka@univ.rzeszow.pl

² Adres korespondencyjny: Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii, Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości, ul. Ćwiklińskiej 2, 35-601 Rzeszów, tel. +48 17 872 16 05.

przez osoby indywidualne, jak i określone grupy [Zajac, 2007]. Typowym przykładem grupowego działania są formy spółdzielcze.

Celem opracowania jest przedstawienie spółdzielni telekomunikacyjnej jako organizacji, która we współpracy z samorządem i środowiskiem lokalnym oraz poprzez wspólną inicjatywę lokalnej społeczności podjęła przedsiębiorcze działania. Dzięki zbiorowej zaradności spółdzielnia zapewnia powszechne usługi telefoniczne, łączy szerokopasmowego dostępu do Internetu, dostęp do telewizji cyfrowej w regionach, które były wykluczone pod względem telekomunikacyjnym. Scharakteryzowano działalność oraz misję spółdzielni telekomunikacyjnej w środowisku wiejskim. Ponadto przedstawiono opinię członków na temat znaczenia spółdzielni w środowisku lokalnym. Również obecnie występuje wiele problemów, które można próbować rozwiązać wykorzystując spółdzielcze formy gospodarowania.

ZNACZENIE SPÓŁDZIELNI W ROZWOJU LOKALNYM

Spółdzielczość jako forma własności funkcjonuje ponad 170 lat, jest pewnym fenomenem gospodarczym i społecznym. Majątek spółdzielni jest prywatną, wspólną własnością członków, która nie może być rozdysponowana wśród członków. Członkowie mogą otrzymać z zysków spółdzielni jedynie niewielką dywidendę. Natomiast część wygoszpodarowanego majątku spółdzielni ma tak zwany charakter niepodzielny, co zapewnia warunki do rozwoju spółdzielni. Każdy członek, niezależnie od posiadanych udziałów ma takie samo prawo głosu przy podejmowaniu decyzji, co jest przejawem demokracji spółdzielczej oraz wskazuje na przewagę „człowieka nad kapitałem” [Dyka, Grzegorzewski, 2000, s. 8]. Ponadto spółdzielczość charakteryzuje dobrowolność i oddolność współdziałania oraz dążenie poprzez działanie spółdzielni do poprawy warunków życia zrzeszonych członków i całej społeczności lokalnej. Pełni również wiele funkcji społecznie pożytecznych. Istota spółdzielczości opiera się na wzajemnej pomocy i współdziałaniu. To właśnie czynnik współdziałania jest tak specyficzny dla działalności spółdzielni, że w większości języków europejskich stał się źródłosłowem określenia spółdzielczości (łac. *cooperatio* – współdziałanie) [Brzozowski, 2008, s. 11–12]. Idea spółdzielczej metody gospodarowania wyraża się w jednoczesnej dbałości o efektywność społeczną i efektywność ekonomiczną we wszystkich możliwych spółdzielczych formach gospodarowania. Operatywność ekonomiczna, jako relacja efektów do użytych środków, jest jednym ze sposobów oceny funkcjonowania podmiotów spółdzielczych. Istotnym i ważnym elementem jest efektywność społeczna, która jest wynikiem określonej polityki socjalnej, stosowanych preferencji, sposobów dysponowania funduszem socjalnym. Jest wyrazem dążenia w realizacji równości, sprawiedliwości społecznej oraz społecznie pożądaných postaw, wzorów i norm [Pudełkiewicz,

1999, s. 260]. W rozwoju ruchu spółdzielczego ważne są dwa aspekty, pierwszy to troska o interesy członków oraz spółdzielni, natomiast drugi aspekt, to udział spółdzielczości w rozwiązywaniu podstawowych problemów społeczno-ekonomicznych na szczeblu lokalnym, regionalnym. Równocześnie ważną kwestią jest kształtowanie opinii i świadomości społeczeństwa o ruchu spółdzielczym [Strużek, 1996, s. 44]. O spółdzielczości mówi się jako o ważnym filarze gospodarki społecznej i elemencie budowy społeczeństwa obywatelskiego [Piechowski, 2013, s. 34]. Rozwój spółdzielni w przyszłości będzie uzależniony od rozwoju różnych form edukacji społeczeństwa oraz polityki społecznej państwa [Chyra-Rolicz, 2013, s. 41].

Spółdzielnie są zdolne do tworzenia i wykorzystania kapitału społecznego, który jest wartością udostępnianą na zewnątrz [Adamowicz, 2009, s. 6]. Spółdzielnia zapewnia miejsca pracy, przyczynia się do rozwoju wielu usług, wpływa na integrację społeczną i efektywne wykorzystanie środków finansowych udziałowców.

CZYNNIKI DETERMINUJĄCE POWSTANIE I ROZWÓJ SPÓŁDZIELNI TELEKOMUNIKACYJNEJ „WIST” W ŁĄCIE

W rozwoju społeczno-gospodarczym ważne są działania związane ze zrównoważonym rozwojem gospodarki lokalnej, co jest powiązane z ideą ruchu spółdzielczego. Rozwój gospodarki lokalnej pozwala na poprawę warunków życia, na tworzenie nowych miejsc pracy w oparciu o miejscowe zasoby oraz na budowanie trwałej więzi społecznej. Częstym problemem lokalnych społeczności, utożsamianych z niewielkimi miejscowościami jest niedorozwój infrastruktury, gorsze warunki świadczonych usług czy ich niewystarczająca sieć. Te trudności, to właśnie szansa i dogodne pole do działania dla spółdzielni [Dyka, Grzegorzewski, 2000, s. 30]. Dzięki odpowiedniej działalności, zgodnej z potrzebami lokalnych środowisk, spółdzielnia może rozwiązać, czy chociażby zminimalizować ewentualne problemy danego środowiska. Przykładem tego typu działań, umożliwiających rozwiązanie problemów związanych z niedorozwojem infrastruktury jest spółdzielnia telekomunikacyjna.

Na początku lat 90. XX w. w niedoinwestowanych infrastrukturalnie wsiach w wielu rejonach kraju powstawały społeczne komitety budowy. Aby poprawić warunki codziennego życia, mieszkańcy pracowali wspólnie. Budowano szkoły, drogi, kanalizacje. Jedną z zaniedbanych dziedzin na obszarach wiejskich była telekomunikacja. W związku z tym powstawały społeczne komitety telefonizacji, które zajmowały się budową sieci telefonicznych. Pomysłodawcą powstania Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące był jej mieszkaniec, ówczesny wicemarszałek Senatu RP Józef Ślisz. Brak usług telekomunikacyjnych i zainte-

resowania ze strony instytucji państwowej Polska Poczta, Telegraf i Telefon spowodował integrację społeczeństwa, wyzwolił potencjał i zainspirował ludzi do działania, co przyniosło pozytywne efekty dla społeczności lokalnej.

Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące rozpoczęła świadczenie usług telekomunikacyjnych w 1991 roku jako jeden z pierwszych niezależnych operatorów telekomunikacyjnych w Polsce. Obecnie dzięki dynamicznemu rozwojowi jest operatorem telekomunikacyjnym, który dociera ze swą ofertą do kilkunastu tysięcy odbiorców, zarówno indywidualnych, jak i podmiotów gospodarczych, znajdujących się na terenie powiatu rzeszowskiego, w szczególności w gminach: Głogów Małopolski, Krasne, Sokołów Małopolski, Trzebownisko oraz powiatu łańcuckiego: gmina Czarna. Celem Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące jest udostępnianie usług telekomunikacyjnych bazujących na najnowocześniejszych technologiach. Oferowane przez Spółdzielnię usługi to między innymi: telewizja cyfrowa (IPTV), dostęp do szerokopasmowego Internetu w technologii ADSL2+, ISDN, telefonia stacjonarna bazująca na technologii cyfrowej, świadczenia dodatkowe [www.pkt.pl/wist, dostęp 10.09.2013].

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom ludzi i chcąc działać efektywnie Spółdzielnia musiała opracować i wdrożyć realistyczną strategię rozwoju. Powstając z inicjatywy społeczności lokalnej Spółdzielnia „WIST” przejęła funkcję operatora sieci telekomunikacyjnej zgodnie z posiadanymi zezwoleniami, zabezpieczając obsługę techniczną całej infrastruktury telekomunikacyjnej gwarantującą jej sprawne funkcjonowanie. Sieć telekomunikacyjna jest bardzo dobrze rozwinięta. Istnienie Spółdzielni stymuluje rozwój obszaru pod względem gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

OPINIE CZŁONKÓW DOTYCZĄCE ROLI SPÓŁDZIELNI W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Spółdzielnia odgrywa ważną rolę w życiu prywatnym mieszkańców. Z usług spółdzielni korzysta cała społeczność, zarówno osoby starsze, młodzież, jak i dzieci. Spółdzielnia sprzyja zacieśnianiu więzi rodzinnych oraz kontaktów towarzyskich między ludźmi zamieszkałymi nie tylko w środowisku lokalnym, ale w różnych regionach i krajach.

Znaczenie telekomunikacji nie ogranicza się do gospodarczej działalności społeczeństwa. Umożliwia rozwój życia politycznego i stosunków społecznych, jest czynnikiem aktywizującym poszczególne miejscowości, podnosząc ich rangę społeczną [Grzybek, Woźniak, 1993, s. 113]. Dlatego ważne jest określenie znaczenia Spółdzielni w rozwoju lokalnym przez jej członków.

Stan i strukturę badanych członków spółdzielni korzystających z usług telekomunikacyjnych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Stan i struktura badanych członków Spółdzielni „WIST”

Wyszczególnienie	Liczba	%
Płeć:	200	100
– kobieta	100	50,0
– mężczyzna	100	50,0
Wiek (lata):	200	100
– do 35	54	27,0
– 36–55	58	29,0
– 56–65	50	25,0
– 66 i więcej	38	19,0
Wykształcenie:	200	100
– podstawowe	18	9,0
– zasadnicze	31	15,5
– średnie	103	51,5
– wyższe	48	24,0
Okres przynależności do Spółdzielni:	200	100
– do 5 lat	11	5,5
– 6 do 10	73	36,5
– 11 i więcej lat	116	58,0

Źródło: obliczenia na podstawie własnych badań.

Jak wynika z danych tabelarycznych udział kobiet i mężczyzn biorących udział w badaniu był taki sam. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani z grupy wiekowej 36–55 lat (29%). Ponad połowa respondentów posiadała wykształcenie średnie, a co czwarty ankietowany posiadał wykształcenie wyższe. Prawie 60% to członkowie, których okres przynależności do Spółdzielni wynosi ponad 11 lat.

Celem powołania Spółdzielni „WIST” w Łące było zapewnienie ogólnodostępnych usług telefonicznych w regionach wiejskich. Źródłami finansowania inwestycji dokonywanych przez Spółdzielnię były środki budżetowe z gmin, udziały i wkłady członków spółdzielni, dewizowe kredyty kupieckie dostawców urzędzeń, kredyty z Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. Telekomunikacyjny sukces przyczynił się do dynamicznego rozwoju współpracy między gminami.

Od rozpoczęcia działalności systematycznie wzrasta liczba członków, co przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Wzrost liczby członków Spółdzielni „WIST”

Lata	Liczba członków	Przyrosty absolutne (liczba)		Dynamika – indeksy (w %)	
		Jednopodstawowe	Łańcuchowe	Jednopodstawowe	Łańcuchowe
1991	600	-	-	-	-
1995	3000	2400	2400	500,0	500,0
2000	5788	5188	2788	964,7	192,9
2005	9569	8969	3781	1594,8	165,3
2012	11500	10900	1931	1916,7	120,2

Źródło: obliczenia na podstawie własnych badań.

Liczba członków w okresie założenia Spółdzielni w 1991 roku wynosiła 600 osób. W ciągu 21 lat działalności wzrosła 19-krotnie. Spółdzielnia umacnia swoją pozycję rynkową poprzez zwiększanie obszaru działania oraz poszerzając zakres usług w atrakcyjnych cenach, co przyczynia się do pozyskania nowych członków. Z przedstawionych danych w tabeli 2 wynika, że w ciągu pierwszych czterech lat działalności liczba członków wzrosła o 2400, co stanowiło 400%. Najwyższy wzrost liczby członków nastąpił w latach 2000–2005 i wynosił 3781 osób, w tym czasie Spółdzielnia wprowadziła świadczenie usług w postaci łącza szerokopasmowego dostępu do Internetu w technologii ADSL2+. Również w 2012 roku nastąpił wzrost liczby członków w stosunku do roku 2005 o 20%, co było spowodowane między innymi wprowadzeniem usługi Telewizji Cyfrowej WIST TV.

Telefonia stacjonarna bazuje na technologii cyfrowej, wspiera aktywnie edukację zapewniając szkołom szybkie łącza do Internetu. Spółdzielnia „WIST” to niezależny operator telekomunikacyjny świadczący usługi telefoniczne i internetowe na najwyższym poziomie i w najnowszej technologii.

Członkami Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” są mieszkańcy gmin: Czarna, Kamień, Krasne, Nowa Sarzyna, Sokołów Małopolski, Głogów Małopolski, Trzebowniko i częściowo miasto Rzeszów [www.pkt.pl/wist, dostęp 10.09.2013].

Warunki działania Spółdzielni są trudne, podobnie jak innych podmiotów gospodarczych, ale specyfika oferowanych usług sprawiła, że był możliwy jej rozwój. Usługi Spółdzielni cieszą się dużym zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej, jak i właścicieli podmiotów gospodarczych, szkół, urzędów i instytucji.

Tabela 3. Ocena pracowników Spółdzielni „WIST” przez usługobiorców, przy zastosowaniu skali Likerta (w punktach od 1 do 5)

Wyszczególnienie	Profesjonalizm pracowników	Uprzejmość	Zaangażowanie w sprawę klienta	Udzielanie jasnych i pełnych informacji	Umiejętność zachowania dyskrecji
Płeć:					
– kobieta	4,4	4,6	4,0	4,4	4,4
– mężczyzna	4,0	4,1	4,1	3,9	4,1
Wiek (lat):					
– do 35	3,9	4,2	3,9	3,9	4,0
– 36–55	4,0	4,0	4,0	4,3	4,3
– 56–65	3,9	4,2	4,2	3,9	4,2
– 66 i więcej	4,5	4,5	4,5	4,0	4,0
Wysztalcenie:					
– podstawowe	4,5	4,3	4,5	4,0	4,0
– zasadnicze	4,3	4,3	4,3	4,1	4,1
– średnie	3,9	4,0	4,0	4,0	4,1
– wyższe	3,9	4,2	4,2	4,2	4,2

Źródło: obliczenia na podstawie własnych badań.

Zatrudnienie w Spółdzielni w 1991 roku wynosiło 5 osób, w ciągu 21 lat wzrosło o 42 osoby, gdyż w 2012 roku zatrudnionych było 47 osób. Niemal pięciokrotnie zwiększyła się liczba osób zatrudnionych z wyższym wykształceniem w stosunku do 1995 roku. Spółdzielnia dba o pozytywny wizerunek wśród stałych i nowych klientów, poprzez profesjonalne świadczenie usług oraz kreowanie dobrej opinii na temat własnej Spółdzielni w społeczności lokalnej. Ocenę pracowników Spółdzielni przez członków przedstawia tabela 3.

Jak wynika z przedstawionych danych najbardziej cenionymi cechami pracowników według kobiet była uprzejmość (4,6) oraz profesjonalizm, udzielanie pełnych informacji i dyskrecja, średnia ważona tych cech wynosiła 4,4. Dla osób młodych do 35. roku życia szczególnie ważna była uprzejmość (4,2). Z kolei dla osób z najstarszej grupy wiekowej ponad 66 lat ważny był profesjonalizm, uprzejmość oraz zaangażowanie pracownika w sprawy klienta, średnia ważona tych cech wynosiła 4,5. Biorąc pod uwagę wykształcenie członków oceniających pracowników, można zauważyć, że osoby z wykształceniem podstawowym wysoko cenią profesjonalizm oraz zaangażowanie w sprawy klienta (4,5). Członkowie doceniają pracę pracowników spółdzielni, najwyżej została oceniona uprzejmość oraz umiejętność zachowania dyskrecji, żadna z ocen nie była niższa niż 4,0.

Znaczenie Spółdzielni w środowisku lokalnym przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Znaczenie Spółdzielni „WIST” w środowisku lokalnym (w %)

Wyszczególnienie	Pełne poczucie spółdzielczej wspólnoty	Rozwój bardziej ścisłych międzyludzkich więzi	Efektywniejsze wykorzystanie środków własnych
Płeć:			
– kobieta	100,0	75,0	92,0
– mężczyzna	100,0	82,0	81,0
Wiek (lat):			
– do 35	100,0	85,1	88,8
– 36–55	100,0	65,5	72,4
– 56–65	100,0	54,0	90,0
– 66 i więcej	100,0	76,3	92,1
Wykształcenie:			
– podstawowe	100,0	72,2	83,3
– zasadnicze	100,0	83,9	80,6
– średnie	100,0	56,3	92,2
– wyższe	100,0	79,2	79,2

Źródło: obliczenia na podstawie własnych badań.

Z przedstawionych danych wynika, że wszyscy badani członkowie mają pełne poczucie spółdzielczej wspólnoty. Uwzględniając płeć ankietowanych, można zauważyć, że dla ponad 80% mężczyzn ważny był rozwój międzyludzkich więzi oraz efektywniejsze wykorzystanie środków własnych. Z kolei kobie-

ty będące członkami Spółdzielni zauważają efektywniejsze wykorzystanie środków własnych, na co wskazało 92% badanych. Uwzględniając podział członków ze względu na wiek można stwierdzić, że osoby starsze z grupy wiekowej 56–65 lat odczuwają efektywniejsze wykorzystanie środków własnych (90% wskazań), natomiast mniejsze znaczenie ma dla nich rozwój międzyludzkich więzi. Uwzględniając wykształcenie ankietowanych można zauważyć, że rozwój międzyludzkich więzi był ważny dla osób posiadających zasadnicze wykształcenie (83,9%). Z kolei dla osób z wykształceniem średnim ważniejsze było efektywniejsze wykorzystanie środków własnych (92,2% wskazań) niż więzi międzyludzkie.

Spółdzielnie są ważnym czynnikiem w procesie budowy społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju międzyludzkich więzi, ponadto nie są dla siebie konkurencją, lecz powinny współpracować ze sobą dla poprawy warunków życia społeczności lokalnej. Inicjatywa wspólnoty lokalnej oraz sprzyjające warunki rozwoju usług telekomunikacyjnych na terenach wiejskich były czynnikiem prowadzącym do rozwoju spółdzielni.

Problemami, jakie napotyka Spółdzielnia w swej działalności jest nadal niekorzystny wizerunek spółdzielczej formy gospodarowania w oczach opinii publicznej czy mediach oraz brak wzajemnego zaufania. Bariery rozwoju jest również słaba siła nabywcza i ubóstwo regionu, w którym działa Spółdzielnia. Państwo oraz samorząd terytorialny powinny wspierać rozwój Spółdzielni w realizacji jej działalności na rzecz społeczności lokalnej. Spółdzielnie powinny ściślej współpracować z mediami w celu promowania tej formy działalności.

PODSUMOWANIE

Wraz z powstaniem samorządowej Polski, w wielu dziedzinach życia społecznego i gospodarczego, widoczne było zainteresowanie mieszkańców budową infrastruktury polepszającej warunki życia codziennego. W latach 90. XX w. jedną z zaniedbanych dziedzin na obszarach wiejskich była telekomunikacja. Powstawały Społeczne Komitety Telefonizacji, na ich podstawie powstała Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące. Od początku działalności Spółdzielnia współpracuje z lokalną społecznością oraz organami samorządu terytorialnego. Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące rozpoczęła świadczenie usług telekomunikacyjnych w 1991 roku jako jeden z pierwszych niezależnych operatorów telekomunikacyjnych w Polsce. Działa na terenie powiatu rzeszowskiego, w szczególności w gminach: Głogów Małopolski, Krasne, Sokołów Małopolski, Trzebowniko oraz powiatu łańcuckiego: gmina Czarna. Celem Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące jest udostępnianie usług telekomunikacyjnych bazujących na najnowocześniejszych technologiach. Spółdzielnia stale się rozwija poszerzając obszar oraz zakres świadczonych usług.

LITERATURA

- Admowicz M., 2009, *IV Kongres spółdzielczości jako drogowskaz działań i rozwoju w latach 2009–2013*, Spółdzielczy Kwartalnik Naukowy, nr 1, Krajowa Rada Spółdzielcza, Warszawa.
- Brzozowski B., 2008, *Podstawy gospodarki spółdzielczej. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Kraków.
- Chyra-Rolicz Z., 2013, *Spółdzielczość jako element społecznej gospodarki rynkowej. Wspieranie inicjatyw założycielskich*, Ekonomia Społeczna, Półrocznik nr 2, Wydawnictwo Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków.
- Czudec A., 2009, *Czynniki kształtujące spójność ekonomiczną i społeczną regionu [w:]* *Możliwości i bariery rozwoju regionu*, red. A. Czudec, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- Dyka S., Grzegorzewski P., 2000, *Zarządzanie spółdzielnią*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
- Grzybek M., Woźniak M., 2013, *Telefonizacja – nowe formy działalności spółdzielczej na wsi [w:]* *Spółdzielczość rolnicza w gospodarce rynkowej (doświadczenia i przyszłość)*, red. E. Pudelkiewicz, Z.T. Wierzbicki, Wydawnictwo Spółdzielcze, Warszawa.
- Piechowski A., 2013, *Wartości i zasady spółdzielcze a społeczeństwo obywatelskie i gospodarka społeczna*, Ekonomia Społeczna Półrocznik nr 1, Wydawnictwo Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków.
- Pudelkiewicz E., 1999, *Spółdzielczość wiejska*, Centrum Informacji Menadżera, Warszawa.
- Strużek B., 1996, *Czynniki kształtujące image (wizerunek) współczesnej spółdzielczości w Polsce*, Vademecum Spółdzielczości, Warszawa.
- Ślusarz G., 2007, *Przedsiębiorczość jako forma przeciwdziałania marginalizacji obszarów wiejskich [w:]* *Innowacyjność jako czynnik rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*, red. A. Czudec, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- Zając D., 2007, *Znaczenie ekonomicznych cech lokalnego środowiska dla rozwoju przedsiębiorczości i wdrażania innowacji [w:]* *Innowacyjność jako czynnik rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*, red. A. Czudec, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- Ziółkowski M., Goleń M., 2003, *Zarządzanie strategiczne rozwojem lokalnym [w:]* *Zarządzanie gospodarką i finansami gmin*, red. H. Sochacka-Krysiak, Wydawnictwo SGH w Warszawie, Warszawa.
- www.pkt.pl/wist-sp%C3%B3%C5%82dzielnia-telekomunikacyjna/100295288/5-1 (dostęp 10.09.2013).
- www.wist.com.historia (dostęp 10.09.2013).

Streszczenie

Za siłę przyczyniającą się do rozwoju lokalnego uważa się przedsiębiorcze działania podejmowane przez daną społeczność lokalną. Typowym przykładem grupowego działania są formy spółdzielcze.

Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące świadczy usługi od 1991 roku jako jeden z pierwszych niezależnych operatorów telekomunikacyjnych w Polsce. Spółdzielnia zapewnia

standardowe rozmowy abonamentowe, łączy szerokopasmowego dostępu do Internetu, dostęp do telewizji cyfrowej oraz usługi w zakresie budownictwa telekomunikacyjnego. Spółdzielnia zapewnia miejsca pracy dla lokalnej społeczności, swoim zasięgiem obejmuje siedem gmin woj. podkarpackiego, dociera ze swoją ofertą do kilkunastu tysięcy odbiorców, przez co przyczynia się do rozwoju regionu. Wpływa na integrację społeczną i efektywne wykorzystanie środków finansowych udziałowców. Spółdzielnie można wykorzystać do rozwiązywania wielu współczesnych problemów rozwojowych.

Spółdzielnie są ważnym czynnikiem w procesie budowy społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju międzyludzkich więzi. Inicjatywa wspólnoty lokalnej oraz sprzyjające warunki rozwoju usług telekomunikacyjnych na terenach wiejskich były czynnikiem prowadzącym do rozwoju spółdzielni. Jednak barierami rozwoju jest słaba siła nabywcza i ubóstwo regionu, w którym działa spółdzielnia. Odpowiadając na potrzeby rynku spółdzielnia stale się rozwija poszerzając zakres świadczonych usług.

Słowa kluczowe: spółdzielnia, rozwój, integracja społeczna.

The Importance of Telecommunication Cooperatives in the Development of Rural Areas in Podkarpackie Province – Example of the Telecommunication Cooperative “WIST” in Łąka

Summary

The entrepreneurial actions taken by a given community are considered a strength contributing to local development. A typical example of collective actions are cooperative forms. The aim of the study is to present the Telecommunication Cooperative "WIST" in Łąka, which provides services since 1991 as one of the first independent telecommunication operators in Poland. The cooperative provides standard telephone line rental, broadband Internet access, access to digital television and telecommunications' construction services. The cooperative provides jobs for the local community, its range includes seven municipalities of Podkarpackie province, it reaches several thousand customers, which contributes to the development of the region. The cooperative affects social integration and efficient use of shareholders' funds. Cooperatives can be used to solve many of today's development problems. Cooperatives are an important factor in the development of civic society, development of interpersonal relationships. The initiative of the local community and favorable conditions for the development of telecommunication services in rural areas were a factor leading to the development of cooperatives. However, barriers to development include weak purchasing power and poverty of the region in which the cooperative operates. Responding to the needs of the market the cooperative constantly evolves by expanding the range of services provided.

Keywords: cooperative, development, social integration

JEL: D29